SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 285
van **SUZY WOUTERS**
datum: 21 maart 2023

---

aan **MATTHIAS DIEPENDAELE**
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

Sint-Eustachiuskerk Zichem - Instandhouding en restauratie

De parochiekerk Sint-Eustachius in het centrum van Zichem werd voltooid in de zestiende eeuw, maar de oudste delen van de kerk dateren uit de dertiende eeuw. Het ultieme pronkstuk van de kerk is het oudst bewaarde glasraam van Vlaanderen en België. Het glasraam werd in 1387 geschonken door de heer van Zichem. De kant van de kerk die gelegen is richting de Demer is het meeste versierd om zo de rijkdom van Zichem te tonen aan de voorbijvarende schepen. Tevens bezit de kerk een zeldzaam altaarstuk van de Antwerpse schilder Jan Mandijn. Het interieur van de kerk kan men als het ware schilderachtig noemen.

Sinds 28 november 1942 is de Sint-Eustachiuskerk aangeduid als een beschermd monument en sinds 14 september 2009 als vastgesteld bouwkundig erfgoed.

De kerk is al een hele tijd in een zeer slechte staat. Reeds sinds de jaren 80 zijn er verschillende instandhoudingswerken en noodherstellingen uitgevoerd. Om het vallen van brokstukken te vermijden, werd in 2018 een metalen constructie opgebouwd rond de kerktoren. In maart 2022 gingen de instandhoudingswerken aan de kerk van start. Initieel werden de renovatiekosten geraamd op 4,8 miljoen euro, maar nu blijkt dat daar nog eens 800.000 euro extra kosten zouden bijkomen. De redenen voor deze toenemende kosten zijn de stijgende lonen en materiaalkosten. Die bijkomende kosten zouden volledig door de gemeente Scherpenheuvel-Zichem moeten worden gedragen. De Vlaamse overheid neemt al 2,8 miljoen euro van de initiële kosten op zich.

De Zichemse burgemeester Manu Claes zou al stappen hebben gezet bij de minister om bijkomende steun te vragen voor de extra kosten. De minister zou daarbij 125.000 euro extra beloofd hebben, maar de burgemeester had van hem "meer begrip en concrete inspanningen verwacht als Minister van Erfgoed". Deze 125.000 euro is het maximale bedrag dat als bijkomende erfgoedpremie kan worden toegekend bij onvoorziene meerkosten. De burgemeester doelde bij zijn uitspraken vooral op de volgende fase, de totale restauratie die op 12 miljoen euro geschat zou worden, waarvan de helft door de gemeente gedragen zou moeten worden. Dat zou de financiële draagkracht van de gemeente overstijgen.

Dat er wel degelijk een belangrijke erfgoedwaarde aan de kerk toegekend kan worden, bleek nog in september van 2022. Bij de toen uitgevoerde instandhoudingswerken werden enkele unieke vondsten gedaan. Er werden polychrome decoraties gevonden op de muren van het koor, een gotische tekst achter het koorgestoelte en tevens een middeleeuwse schildering in een verborgen nis met wasbekken. De bewuste nis was versierd met bloemen en engelfiguren die waarschijnlijk uit de 15e eeuw dateren.

Vlaams Parlement

1. Kan de minister meer duiding geven bij de vragen die gesteld zijn door de burgemeester rond de bijkomende kosten van de instandhoudingswerken en de eventueel daaropvolgende volledige restauratie? Werd de 125.000 euro al toegezegd? Werd daaover een dossier ingediend?
2. Hoe staat de minister tegenover de uitspraak van de burgemeester dat hij overweegt om geen dossier tot restauratie in te dienen als de minister niet met meer geld over de brug komt om de totale restauratie te bekostigen?
3. Zal daarover nog verder overleg plaatsvinden met de gemeente Scherpenheuvel-Zichem?
4. Wat zijn de eventuele gevolgen als er niet overgegaan wordt tot een volledige restauratie? Ziet de minister andere denkpistes om dit monument te vrijwaren van verval of toekomstig verval?

MATTHIAS DIEPENDAELE
VLAAMS MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

ANTWOORD
op vraag nr. 285 van 21 maart 2023
van **SUZY WOUTERS**

---

1. Er is nog geen bijkomende erfgoedpremie aangevraagd door de stad Scherpenheuvel-Zichem. Tot op heden heb ik weet van 23.000 euro aan betoelaagbare meerkosten. Het agentschap Onroerend Erfgoed volgt dit verder op naarmate de werken vorderen.

2. Het gunningsbedrag voor de restauratie van de Sint-Eustachiuskerk lag iets lager dan het ramingsbedrag. De actualisatieregeling is bijgevolg niet van toepassing op dit dossier. Het is niet mijn intentie om de actualisatieregeling bij te sturen. Premies dekken een vooraf bepaald percentage van de investeringskost, en worden toegekend binnen de perken van de begroting. Ik ga ervan uit dat premienemers hun premie hebben aangevraagd in het volle bewustzijn van de bepalingen van de regelgeving.

3. Het agentschap Onroerend Erfgoed volgt dit dossier verder op, en zal de stad begeleiden voor het aanvragen van een bijkomende premie.

4. De stad en de kerkfabriek zijn gehouden aan de instandhoudingsplicht van het beschermd monument. De huidige restauratiewerken dragen daar al in belangrijke mate toe bij. Daarna moet bekeken worden welke werken minimaal nodig zijn om de kerk in goede staat te behouden.